

הטרור העממי: תמונת מצב

3 באוקטובר 2017

כללי

◀ ב-26 בספטמבר 2017, כשנתיים לאחר פרוץ גל הטרור העממי (תחילת אוקטובר 2015), בוצע **פיגוע ירי בישוב הר אדר**, צפונית מערבית לירושלים. פיגוע זה בוצע במסגרת פעולות הטרור העממי ("ההתנגדות העממית" כפי שהיא מכונה ע"י הפלסטינים). אסטרטגיית הטרור העממי אומצה לפני שמונה שנים ע"י הרשות הפלסטינית ופתח במהלך הועידה השישית של פתח. אסטרטגיה זאת, אשר שבה ואושרה על ידם **בויעידה השביעית של פתח**, שהתקיימה בראמאללה (29 בנובמבר- 4 בדצמבר 2016), **זוכה לסיוע מדיני, הסברתי וכספי מהרשות הפלסטינית ומפתח.**

◀ **בהיקפו של הטרור העממי חלו שינויים משמעותיים בשנתיים האחרונות.** בתקופה זאת ניתן להבחין בשני שלבים: **בשלב הראשון** (אוקטובר 2015- מרץ 2016) בוצעו מידי חודש עשרות פיגועים משמעותיים ביהודה, שומרון ובפנים-ישראל.¹ **גל זה דעך לאחר חצי כשנה . בשלב השני "התייצב" מספר פיגועי הטרור על היקף נמוך יותר** (בין 5 ל-13 פיגועים משמעותיים מידי חודש). **סה"כ בוצעו בשנתיים האחרונות 342 פיגועים משמעותיים במסגרת הטרור העממי.**

◀ אבו מאזן שב וטוען כי "ההתנגדות העממית" (הטרור העממי) מתבצעת בדרכים בלתי אלימות. לאחרונה טען אבו מאזן בנאומו בעצרת האו"ם, כי הוא מתנגד לכל סוגי הטרור באשר הם וכי המאבק הפלסטיני הינו מדיני. אולם **הצגה זאת של "ההתנגדות העממית" אינה נכונה**, שכן בפועל מתבצעת במסגרתה **אלימות קשה**, שגרמה לנפגעים רבים בקרב אזרחי ישראל ובקרב כוחות הביטחון. בפיגועים שבוצעו בשנתיים האחרונות במסגרת הטרור העממי **נהרגו 59 ישראלים**. סה"כ נהרגו בשמונה השנים האחרונות, מאז אימצו פתח והרשות הפלסטינית את אסטרטגיית "ההתנגדות העממית", **109 ישראלים, רובם אזרחים.**

הרשות הפלסטינית ופתח **ימשיכו להערכתנו לעודד את הטרור העממי** תוך ניסיון לשמר אותו ברמה נשלטת ומבוקרת (בראיתם). **זאת כמענה לאילוצים פנימיים וכגיבוי וסיוע למערכה הבינלאומית שהרשות מנהלת נגד ישראל.** מנגד, **עושה חמאס מאמץ הסברתי**, המופנה לתושבי יהודה ושומרון, **להסלים את הטרור העממי ולהפוך אותו לאינתיפאדה מזויינת**, אשר לה מתנגדת הרשות הפלסטינית. אין בידינו לקבוע האם תמשך מגמת ההתייצבות בהיקף הטרור לאורך זמן או שמא אנו עדים לאתנחתא זמנית, שאחריה יפרוץ גל חדש של טרור עממי.

¹ **פיגועים משמעותיים** מוגדרים ע"י מרכז המידע כפיגועי דקירה, דריסה ירי, הנחת מטענים או שילוב ביניהם. פיגועים אלה לוו ע"י ידיו אבנים, השלכת מטעני חבלה, והפרות סדר אלימות.

◀ **אנו סבורים כי הטרור העממי ("ההתנגדות העממית") וההסתה הקשה הנלווית אליו, מהווים מכשול לשלום.** הם מלבנים בקרב הציבור הפלסטיני הלכזי רוח של **שנאה לישראל**, יוצרים אשליה, כי ניתן יהיה לכפות על ישראל להשיב את "הזכויות הפלסטיניות" בכוח הזרוע, ומעודדים **דבקות פלסטינית בדרישות קיצוניות** (ובכללן "זכות השיבה" של הפליטים הפלסטינים). בו בזמן הטרור העממי וההסתה **מעמיקים בקרב הציבור הישראלי את העוינות לפלסטינים ויוצרים בקרב ההנהגה הישראלית אי-אמון עמוק ומתמשך** **בכוונותיהם.** גם בעתיד, **יש לטרור העממי פוטנציאל לטרפד כל תהליך מדיני שיוסכם עליו בין ישראל לפלסטינים,** כפי שארע בשנות התשעים לאחר הסכמי אוסלו. לפיכך אנו סבורים, כי **הפסקת האלימות וההסתה הנלווית אליה, חייבים להיות תנאי יסוד מקדים לחידושו של משא ומתן ישראלי פלסטיני.**

מבנה העבודה

◀ מסמך זה כולל את הפרקים הבאים:

- ◆ מהו הטרור העממי ("ההתנגדות העממית") ומהם מטרותיו?
- ◆ השינויים שחלו בהיקפו של הטרור העממי בשנתיים האחרונות.
- ◆ האם הטרור העממי הינו בלתי אליים כפי ששב וטוען אבו מאזן?
- ◆ האם ניתן לקבוע פרופיל המאפיין את מבצעי הטרור העממי?
- ◆ מאפייני תמיכת הרשות הפלסטינית ופתח בטרור העממי.

מהו הטרור העממי ("ההתנגדות העממית") ומהן מטרותיו?

◀ הטרור והאלימות במתכונתם הנוכחית, וההסתה הקשה הנלווית אליהם, **הינם פועל יוצא מהחלטה מדינית אסטרטגית, שהתקבלה לפני שמונה שנים בוועידה השישית של פתח** (אוגוסט 2009)². ועידה זאת אימצה אסטרטגיה של "התנגדות עממית" (קרי, טרור עממי), **שמאז ועד היום ממומשת בשטח ע"י הרשות הפלסטינית ופתח**. אסטרטגיה זאת **שבה ואושררה בוועידה השביעית של פתח**, שהתקיימה בראמאללה (29 בנובמבר-21 בדצמבר 2016), אשר החליטה **לבסס ולחזק את "ההתנגדות העממית"**³.

נאום הפתיחה של אבו מאזן בוועידה השביעית של פתח בראמאללה, אשר שבה ואשררה את אסטרטגיית "ההתנגדות העממית" (ופא, 30 בנובמבר 2016).

◀ הטרור העממי אינו דרך פעולה העומדת בפני עצמה. הוא **משולב במאבק המדיני, ההסברתי והמשפטי, שמנהלת הרשות הפלסטינית נגד ישראל בזירה הבינלאומית**. בראיית פתח והרשות הפלסטינית השימוש באלימות הינו כלי לגיטימי באמצעותו יכולה הרשות לשמור ביחסיה עם ישראל על **מתח תמידי, מבוקר ונשלט**, בהיקף ובמינון התואמים את צרכי המערכה המדינית נגד ישראל, הנתפסים לא אחת כלגיטימיים בזירה הבינלאומית.

◀ בו בזמן "ההתנגדות העממית" מציבה בזירה הפנים-פלסטינית חלופה לתפיסת "ההתנגדות המזוינת" של חמאס, הקבילה על מרבית הציבור הפלסטיני. חמאס מנסה ליישם את "ההתנגדות המזוינת ביהודה ושומרון (בעודה **שומרת על השקט בגבול שבין הרצועה לישראל**). בהיבט זה **משרת התיאום הביטחוני של הרשות עם ישראל** (שמאז משבר הר הבית בקיץ 2017 נפגע, אך לא נפסק) **את צרכי הרשות**. שכן התיאום הביטחוני **מסייע למניעת אובדן השליטה על הטרור העממי ופוגע במאמצי חמאס לעורר אינתיפאדה מזוינת ביהודה ושומרון ולחתור תחת שליטת הרשות הפלסטינית**.

² ראו מחקר של מרכז המידע למודיעין ולטרור מה-1 ביוני 2010: "תפיסת ההתנגדות העממית של הרשות הפלסטינית, שורשיה, מטרותיה ומשמעויותיה".

³ ראו פרסום מרכז המידע מה-12 בדצמבר 2016: "הוועידה השביעית של פתח שבה והעניקה לגיטימציה לטרור העממי (המכונה ע"י אבו מאזן ודוברי פתח "התנגדות עממית בדרכי שלום)".

◀ מרבית פיגועי הטרור המשמעותיים שהתבצעו במסגרת הטרור העממי, היו **פיגועי דקירה ופיגועי דריסה**. המכונית והסכין נתפסים ע"י פתח והרשות הפלסטינית ככלי נשק "קרים", שהשימוש בהם לגיטימי במסגרת "ההתנגדות העממית". לפיגועים אלו נלווים **יידוי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה המתבצעים מידי יום ביומו**, העלולים להיות לעיתים קטלניים (במספר מקרים הם גרמו לפציעתם או למותם של אזרחים ואנשי כוחות הביטחון).

◀ לצד פיגועי הדקירה והדריסה **מתבצעים גם "פיגועים צבאיים"**, בעיקר **פיגועי ירי**. דפוס פיגועי הירי שכיח פחות מפיגועי הדריסה והדקירה **אולם הוא הקטלני ביותר**, כפי ששב והוכח בפיגוע הירי בישוב חלמיש, שממערב לראמאללה (שלושה אזרחים בני משפחה אחת נהרגו) ובפיגוע הירי בהר אדר (שלושה אנשי כוחות הביטחון נהרגו ורביעי נפצע באורח קשה). למרות שפיגועי הירי מתבצעים בנשק חם, והינם שייכים לדפוס הפעולה של ההתנגדות המזוינת, אשר לה מטיפה חמאס, **הרשות הפלסטינית ופתח אינן מתנערות מהם** (ראו להלן).

זירת פיגוע הירי בישוב חלמיש צפונית מערבית לראמאללה, בו נהרגו שלושה בני משפחה על-ידי מחבל כנקמה על "חילול מסגד אלאקצא" (חשבון הטוויטר אלרסאלה נט, 21 ביולי 2017), (ערוץ אלפג'ר, 22 ביולי 2017).

תמונות מזירת פיגוע הירי בהר אדר. שלושה אנשי כוחות הביטחון נהרגו (חשבון הטוויטר PALINFO, 26 בספטמבר 2017).

השינויים שחלו בהיקפו של הטרור העממי בשנתיים האחרונות

◀ בתחילת אוקטובר 2015, לפני שנתיים, פרץ גל של טרור עממי חסר תקדים בהיקפו וברמת הקטלניות שלו. גל זה הותנע ע"י עימותים אלימים שהתחוללו בהר הבית בין פלסטינים לבין כוחות הביטחון הישראליים במהלך חגי תשרי (ספטמבר 2015). ברקע העימותים בהר הבית עמד גל של הסתה שקרית לפיו מסגד אלאקצא נמצא בסכנה. בתקופה זאת גם נהרג אלכסנדר לבלוביץ ז"ל כתוצאה מיידוי אבנים בדרום ירושלים (13 בספטמבר 2015).

◀ גל הפיגועים החל בעיר העתיקה בירושלים (פגועי דקירה) ומשם התפשט לעומק ישראל (פתח תקווה, רעננה, קריית גת, עפולה). בהמשך התפשטו הפיגועים למוקדים שונים ביהודה ושומרון, שהבולט שבהם היה מרחב חברון. במקביל לפיגועים המשמעותיים התנהלו הפרות סדר אלימות (יידוי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה) בהיקף משתנה.

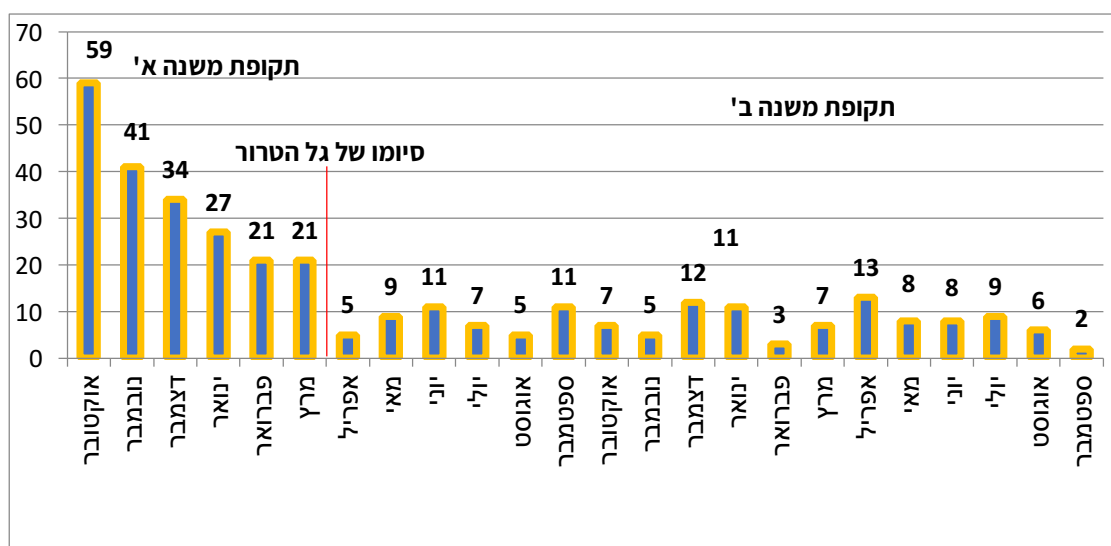
◀ בשנתיים שחלפו מאז פרוץ גל הטרור בוצעו 342 פיגועים משמעותיים⁴. בחינת ההתפלגות החודשית של היקף הפיגועים הללו מצביעה באופן ברור, כי ניתן להבחין במהלך השנתיים האחרונות בשתי תקופות משנה:

◆ תקופת משנה א' - גל הטרור העממי (אוקטובר 2015 - מרץ 2016): בתקופה זאת, שנמשכה כחצי שנה, בוצעו עשרות פיגועים משמעותיים מידי חודש. שיאו של גל זה היה באוקטובר 2015, החודש הראשון (59 פיגועים); מאז הלך היקף הפיגועים וירד עד, שגל הטרור הסתיים במרץ 2016 (21 פיגועים). בסה"כ בוצעו בתקופה זאת 203 פעולות טרור משמעותיות, כ-60% מכלל פיגועי הטרור העממי שבוצעו בשנתיים האחרונות.

◆ תקופת משנה ב' - התייצבות הטרור העממי על היקף פיגועים נמוך יותר (אפריל 2016 - תחילת אוקטובר 2017): בתקופה זאת גל הטרור פחת אומנם באופן משמעותי. הטרור העממי לא נעלם אלא התייצב על היקף פיגועים נמוך בהרבה (בין 5 ל-13 פיגועים משמעותיים מידי חודש). בתקופת המשנה השנייה, שעדיין נמשכת, בוצעו 139 פיגועים משמעותיים, כ-40% מכלל הפיגועים שבוצעו בשנתיים האחרונות.

⁴ "פיגועים משמעותיים" מוגדרים ע"י מרכז המידע כפיגועי ירי, דקירה, דריסה, הטמנת מטעני חבלה או פיגועים משולבים. לא נכללים בהם יידוי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה שלעתים עלולים גם להיות קטלניים ולגרום לפציעות ואף למוות. דיווחים שיטתיים על הפיגועים המשמעותיים, המתבצעים מידי יום, ניתן למצוא באופן שוטף בסיכומים השבועיים הפלסטיניים של מרכז המידע.

התפלגות חודשית של הפיגועים המשמעותיים שבוצעו בשנתיים האחרונות

האם הטרור העממי הינו בלתי אלים כפי ששב וטען אבו מאזן?

- ◀ **אבו מאזן, יו"ר הרשות הפלסטינית, שב וטען, כי "ההתנגדות העממית" מתבצעת בדרכים בלתי אלימות** ("מקואמה סלמיה", התנגדות בלתי אלימה). כך למשל, באוקטובר 2015, בשיאו של גל הטרור העממי, התבטא אבו מאזן: "אנו לא משתמשים באלימות ובכוח, אנו מאמינים בשלום ובהתנגדות העממית. זוהי זכותנו וחובה שנמשיך בה כל עוד קיימת התנגדות..."
- ◀ **בנאומו בכינוס העצרת הכללית של האו"ם בניו-יורק (2 בספטמבר 2017) הדגיש אבו מאזן, כי הפלסטינים מתנגדים לטרור על כל סוגיו.** הוא הזהיר את ישראל לבל תנסה ללכת "למלחמת דת" באומרו: **"מאבקנו מדיני, וישאר מדיני..."**. לדבריו "כולנו עושים [מאמצים] במאבק נגד ארגונים אלה [ארגוני הטרור]. הפלסטינים הינם נגד הטרור המקומי, האזורי והבינלאומי, יהיה אשר יהיה תוארו, סוגו, מוצאו ומקורו. אנו נגד הטרור הבינלאומי ופועלים [על מנת] להילחם בו". הוא הוסיף, כי גם אם מועצת הביטחון והעצרת הכללית לא תצלחנה לכפות את עמדתן על ישראל, כולל בסוגיית סיפוח מזרח ירושלים, **"ודאי שלא נלך לטרור, לא נלך לטרור ולאלימות..."** (ופא, 20 בספטמבר 2017).

אבו מאזן נואם בכינוס העצרת הכללית של האו"ם בניו-יורק: "לא נלך לטרור ולאלימות..."
(ופא, 21 בספטמבר 2017).

◀ **האומנם הרשות הפלסטינית אכן מתנגדת לטרור על כל סוגיו? האומנם הטרור העממי ("ההתנגדות העממית") הינו בלתי אליים ומתבצע בדרכי שלום? הטרור העממי, שבו תומכת הרשות, כולל, כאמור לעיל, פיגועי ירי, דקירה ודריסה בצד יידוי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה, שבשום אופן לא ניתן להגדירם כ"התנגדות עממית" המתבצעת בדרכים בלתי אלימות.** טרור זה גבה מאז פרוץ גל הטרור העממי באוקטובר 2015 ועד היום מחיר דמים של 59 הרוגים ישראלים. למספר זה יש להוסיף 50 הרוגים נוספים, שנהרגו מאז ההחלטה על ההתנגדות העממית בועידה השישית של פתח (אוגוסט 2009) ועד לספטמבר 2015. המספר הכולל של הישראלים ההרוגים כתוצאה מהטרור העממי בשמונת השנים שחלפו הינו 109. מרבית הרוגים היו אזרחים ומקצתם אנשי כוחות הביטחון.

זוהי איפא אינה "התנגדות עממית" בדרכים בלתי אלימות כפי שטוען אבו מאזן אלא טרור עממי אליים וקטלני המתנהל שנים ארוכות ביהודה שומרון ופנים-ישראל. טרור זה הגובה מישראל מחיר דמים כבד, נתמך ע"י הרשות הפלסטינית ופתח ומלווה במאבק מדיני, הסברתי ומשפטי מתמשך נגד ישראל בזירה הבינלאומית.

האם ניתן לקבוע פרופיל של מבצעי הטרור העממי?

◀ ב-26 בספטמבר 2017 בוצע פיגוע ירי (ירי באקדח מטווח קרוב) סמוך להר אדר, צפונית מערבית לירושלים. בפיגוע נהרגו שלושה ישראלים ואחד נפצע באורח קשה. המחבל שביצע את הירי היה נמר מחמוד אחמד ג'מל תושב בית סוריק שממזרח להר אדר, אשר נהג לעבוד בהר אדר ואף הכיר את תושבי המקום.

◀ המחבל שביצע את פיגוע הירי היה מבוגר (בן 37), אב לארבעה ילדים, ללא עבר ביטחוני, הוא ביצע כנראה את הפיגוע ביוזמתו, ללא מעורבות של ארגוני הטרור, אף כי יתכן כי היו לו סייענים. הוא היה בעל היתר עבודה חוקי באזור קו התפר ביהודה ושומרון ובעל רקע של אלימות משפחתית קשה (אשתו נמלטה מספר שבועות לפני ביצוע הפיגוע לירדן והשאירה אותו עם ארבעת ילדיו).

◀ פרופיל זה אינו תואם לפרופיל השכיח של מבצעי פיגועי הטרור העממי, מאז תחילת גל הפיגועים באוקטובר 2015, ובפרט הוא לא תואם מבחינת גילו של המבצע. מבדיקות שקיים מרכז המידע לגבי

דמותם של מבצעי הפיגועים במהלך גל הטרור (אוקטובר- אפריל 2017) עלה, כי **מרבית מבצעי הפיגועים היו נערים צעירים**, חלקם תלמידי בית ספר וסטודנטים, מובטלים או בעלי עבודה בלתי הולמת לכישוריהם, ללא עבר של מעורבות בפיגועים וללא השתייכת קודמת לאחד מארגוני הטרור. זאת ועוד, למבצע הפיגוע בהר אדר היה אישור עבודה ליישובי קו התפר בעוד שמפגעים אחרים שביצעו פיגועים בישראל שהו בה באופן בלתי חוקי. עם זאת, **הגיל הצעיר אינו מאפיין את כל מבצעי פיגועי הטרור העממי**. בין המבצעים היו מקרים חריגים של **מחבלים בגילאי השלושים, ואף יותר מכך**. ביניהם היו גם מחבלים ומחבלות, אבות ואימהות לילדים, ואף סבתא אחת. כך למשל, ב-22 באוגוסט 2017 ביצעה פלסטינית בת 30, אם לארבעה ילדים, ניסיון פיגוע סמוך לשער שכם בירושלים. דוגמה קיצונית אחרת למחבלת מבוגרת שביצעה פיגוע הינו המקרה של **ת'רות סלמאן אלשעראוי, בת 72, אם לחמישה ילדים**, שניסתה ב-6 בנובמבר 2015 לדרוס חיילי צה"ל מתחת לגשר חלחול (צפונית לחברון)⁵.

מימין: המחבלת ת'רות אברהים סלמאן אלשעראוי (טוויטר 6 בנובמבר 2015). משמאל: כרזת אבל, שפרסמה חמאס על מותה של ת'רות אלשעראוי (דף הפייסבוק של התנועה האסלאמית בשכם, 6 בנובמבר 2015).

מנגד היבטים אחרים בדמותו של מבצע פיגוע הירי בהר אדר **דומים לאלו של המחבלים האחרים שביצעו את הטרור העממי**. בדומה להם הוא לא השתייך ככל הנראה לארגון טרור ממוסד (חמאס, או כל ארגון אחר) והמוטיבציה שלו לא ניזונה מאידיאולוגיה אנטי-ישראלית סדורה, לאומית או דתית, אלא **נבעה ממניעים אישיים (בעיות קשות במשפחה)**. משקלם הרב של השיקולים האישיים אפיין רבים ממבצעי הטרור העממי בעבר. שיקולים אלו כללו בעיות במשפחה, תסכול אישי על רקע אבטלה או אי-מציאת עבודה הולמת, קיפוח מגדרי של נשים ורצון להימלט מקשיי היום-יום ע"י הפיכה לשהיד, הגעה לגן עדן, וקבלת גמלה כספית נאה מהרשות הפלסטינית⁶.

⁵ ראו פרסום מרכז המידע מה-11 בנובמבר 2015: "המחבלת בת ה-72, שביצעה את פיגוע הדריסה מצפון לחברון כתבה צוואה טרם יציאתה לביצוע הפיגוע והביעה רצונה למות כ"שהידה". זוהי עדות נוספת למזימה את טענות בני משפחתה, כי המדובר ב"הוצאה להורג ע"י צה"ל".

⁶ פרוט ראו פרסום מרכז המידע מה-14 באפריל 2016: "שבעה חודשים למתקפת הטרור העממי- תמונת מצב".

לסיכום: הפרופיל של מבצע הפיגוע בהר אדר **שונה מזה של מרבית מבצעי הטרור העממי** בעיקר בשל גילו המבוגר יחסית, היותו אב לארבעה ילדים ובעל היתר לעבודה בתחומי קו התפר. מנגד יש בדמותו גם מאפיינים דומים למחבלים, שביצעו בעבר פיגועי טרור עממי, בעיקר **משקלם הרב של השיקולים האישיים**. מהמידע שהצטבר עד כה (הזקוק להעמקה נוספת) עולה, כי לחלק ניכר ממבצעי הפיגועים מאפיינים דומים, אך קיימים בקרבם "שוליים רחבים" שהמפגע מהר אדר נמנה עליהם.

מאפייני תמיכת הרשות הפלסטינית ופתח בטרור העממי

"ההתנגדות העממית", קרי- הטרור העממי, מהווה **מרכיב חשוב במדיניות הרשות הפלסטינית ופתח כלפי ישראל**. כיוון שכך, **תומכות הרשות ופתח באופן שיטתי בטרור העממי הן בתחום התודעתי והן בתחום המעשי**. אנו סבורים כי **ההסתה הקשה הנלווית לטרור העממי אינה תופעה העומדת בפני עצמה** אלא היא **תוצאת לוואי** של התמיכה באסטרטגיות "ההתנגדות העממית" הנשענת על אתוס פלסטיני עמוק שורשים (ראו להלן). לפיכך, כדי לשים קץ להסתה, או להפחית באופן משמעותי את ממדיה, על **הרשות הפלסטינית ופתח להפסיק תמיכתם באלימות ובטרור**.

התחום התודעתי

◀ להלן **כמה מאפיינים** של תמיכת הרשות ופתח בטרור העממי **בתחום התודעתי**⁷:

◆ **מאפיין מספר 1: הימנעות מגינוי פיגועי טרור נגד ישראל:** הרשות הפלסטינית הטוענת (גם מעל בימת האו"ם), ש"ההתנגדות העממית" אינה אלימה, **נמנעת בדרך כלל מלגנות פיגועים קטלניים המתבצעים נגד ישראל**. זאת, גם כאשר הפיגועים הללו מתבצעים בשטח ישראל, או פיגועים אשר גורמים למותם של אזרחים, או כאלו הנושאים אופי של "פיגועים צבאיים" ולא של "התנגדות עממית". ככלל אבו מאזן נמנע מלגנות את פיגועי הטרור העממי, למעט **מקרים חריגים**, שבהם הגינוי נעשה כדי לצאת ידי חובה ולהדוף לחצים אמריקאים וגם אז הוא **מנוסח בלשון רפה תוך כריכת הפיגוע בהאשמות המופנות כלפי ישראל**.

◆ כך למשל:

- **לאחר פיגועי הירי במתחם הר הבית ב-14 ביולי 2017** (שלושה הרוגים) גינה אבו מאזן את הפיגוע. בשיחה שערך עם ראש ממשלת ישראל הוא ציין, כי הוא מתנגד להתנגדות אלימה, במיוחד במקומות פולחן. אולם בו בזמן גינה את סגירת הר הבית לתפילה ע"י ישראל, שנעשתה בעקבות הפיגוע מטעמי ביטחון, ודרש לפתוח את מתחם הר הבית מחדש (ופא, 14 ביולי 2017).
- **נביל אבו רדינה**, דובר לשכת אבו מאזן, גינה **בשמו של אבו מאזן את הפיגוע בהר אדר**. אולם הגינוי נעשה שלושה ימים לאחר הפיגוע, הדברים לא נאמרו ישירות ע"י אבו מאזן, והגיננו נוסח בלשון רפה ותוך כריכתו עם מעשיה של ישראל. לדבריו של נביל רדינה "עמדת היו"ר

⁷ פרוט ראו פרסום מרכז המידע מה-5 ביוני 2017: "ההסתה נגד ישראל ברשות הפלסטינית: שורשיה ומאפייניה".

[מחמוד] עבאס הינה גיבוי של מעשי האלימות, ובכללם פעולה זאת (בהר אדר), וגיבוי של מעשי אלימות (ולא משנה) מה מקורם" (מען, דניא אלוטן, 29 בספטמבר 2017).

◆ **מאפיין מספר 2: הסתה בוטה ולעיתים אף קריאה ישירה לביצוע פיגועים ברשתות החברתיות של פתח:** ברשתות הללו ההסתה של פתח לטרור ולאלימות הינה בוטה וישירה יותר מאשר בכלי התקשורת הממוסדים. הסתה זאת מצטרפת להסתה לטרור בתקשורת של חמאס ויחד הם תורמים לאווירה ציבורית המעודדת טרור ואלימות. בניגוד לחמאס ולפתח, נמנעת הרשות הפלסטינית, מלקרוא במפורש להריגת ישראלים, לפחות לא בכלי התקשורת המסורתיים (עיתונים, רדיו, טלוויזיה).

מימין: עידוד פיגועי דקירה ב-4 באוקטובר 2015, עם פרוץ גל הטרור העממי (חשבון הטוויטר של משרד הגיוס והארגון של פתח, 4 באוקטובר 2015). משמאל: עידוד פיגועי דריסה שהתפרסם בדף הפייסבוק של תנועת השביבה (סיעת הסטודנטים של פתח) באוניברסיטת אלנג'אח שבשכם. בכרזה נכתב: "התנגד, ולו גם באמצעות מכוניתך" (דף הפייסבוק של תנועת השביבה באוניברסיטת אלנג'אח שבשכם, 6 בנובמבר 2014). יום קודם לכן בוצע פיגוע דריסה בשכונת שיח' ג'ראח בירושלים, שכתוצאה ממנו נהרג אדם ושלושה נפצעו.

◆ **מאפיין מספר 3: דברי שבח בתקשורת הפלסטינית, גם זאת המזוהה עם הרשות הפלסטינית, לפיגועי הטרור העממי ולמבצעייהם תוך הכפשת ישראל:**

- **התקשורת הפלסטינית, ובכלל זה כלי התקשורת המזוהים עם הרשות, מפרסמת דברי שבח למבצעי הפיגועים.** בעקבות פיגוע הירי בהר אדר, פורסמה בדף הפייסבוק הרשמי של פתח תמונתו של המחבל נמר ג'מל. הגולשים לדף הפייסבוק הגיבו במילות עידוד למחבל ולפיגוע כגון "התהילה לשהידים", "שאללה ירחם עליו" ו"שינוח על משכבו בגן עדן" (דף הפייסבוק הרשמי של פתח, 26 בספטמבר 2017).

מימין: מעל לתמונה מופיעה הכיתובית: "מבצע פעולת ירושלים שהיזד נמר מחמוד אחמד אלג'מל". משמאל: דברי שבח של גולשים למחבל נמר אלג'מל (דף הפייסבוק הרשמי של הפתח, 26 בספטמבר 2017).

- התקשורת הפלסטינית מעלה בשיטתיות את טענת הכזב, שישראל "מוציאה להורג" פלסטינים תמימים על לא עוול בכפם. הרשות ופתח נוהגים להטיל על ישראל את האחריות למותם של מבצעי הטרור העממי תוך התעלמות מוחלטת מהקשר שבין התוצאה (מות המחבל) לסיבה (ניסיון הפיגוע).
- כך למשל, בעקבות פיגוע הירי הקטלני בהר אדר (בו נהרגו שלושה ישראלים), הטיל מניר אלג'אע'יוב, ראש משרד ההסברה של פתח, על ישראל את האחריות לפיגוע. הוא אמר כי ישראל לבדה נושאת באחריות לתגובות הנגד הפלסטיניות לאור פעולותיה נגד העם הפלסטיני והפעלת כוח נגדו (דף הפייסבוק PMDSN, 26 בספטמבר 2017). בנוסף לכך, התקשורת הפלסטינית מרבה לתת במה לטענות כזב, שמעלות משפחות המחבלים שנהרגו בפיגועים (למשל הצגת פיגועי דריסה כתאונות דרכים).

◆ מאפיין מספר 4: שבחים פומביים לטרור העממי מפי פעילי פתח בכירים: פעילים בכירים בפתח נוהגים לשבח בפומבי את ה"התנגדות העממית", את האלימות המתבצעת במסגרתה, ואת מבצעי הפיגועים. בולטים בתוכם סלטאן אבו אלעינין וג'בריל רג'יוב שבאוקטובר 2015, חודש השיא בפיגועי הטרור העממי, השמיעו דברי שבח לפיגועים ולמבצעים, ובכך נתנו גיבוי לגל הטרור העממי, שבאותו חודש הגיע לשיאו.

מימין: סלטאן אבו אלעינין, חבר הוועד המרכזי של פתח, המשמש גם כיועץ אבו מאזן לענייני ארגונים לא ממשלתיים, התראיין ב-2 באוקטובר 2015 לערוץ אלעאלם האיראני ואמר: "הפיגוע באיתמר [שבו נהרגו בני הזוג נעמה ואיתם הנקין ז"ל] הינו תגובה טבעית לפשעי הכיבוש" (יוטיוב, 2 באוקטובר 2015). משמאל: פוסט שהעלה סלטאן אבו אלעינין בדף הפייסבוק שלו המשבח ומאדיר מחבלים, שביצעו פיגועים נגד ישראל, כולל מהנד חלבי שביצע פיגוע דקירה בירושלים שכתוצאה ממנו נהרגו שני ישראלים (דף הפייסבוק של סלטאן אבו אלעינין, 4 באוקטובר 2015).

◆ מאפיין מספר 5: השתתפות בכירי הרשות ופתח בהלוויות מחבלים, שנהרגו בפיגועי הטרור העממי: בכירים מהרשות ומפתח משתתפים בהלוויות המחבלים ומבקרים אצל בני משפחותיהם והדבר משדר מסר ברור של תמיכת הרשות הפלסטינית ופתח בהם ובמשפחותיהם. לכמה מההרוגים בפיגועים התקיימו הלוויות "ממלכתיות", שבהן נישאה גופת המחבל ע"י אנשי מגנוני הביטחון.

ב-4 בדצמבר 2015 נהרג עבד אלרחמן וג'יה אלברע'ותי, בעת פיגוע דקירה נגד חייל צה"ל סמוך לכפר עאבוד (אזור ראמאללה). החייל נפצע באורח בינוני. למחבל נערך טקס הלוויה רשמי ע"י הרשות הפלסטינית (ופא, 5 בדצמבר 2015).

ב-31 בינואר 2016 בוצע פיגוע ירי במחסום צה"ל סמוך לבית אל. שלושה חיילים נפצעו. המחבל, אמג'ד ג'אסר סכרי, נורה ונהרג. הוא שירת כסמל ראשון במשטרה הפלסטינית ושימש כאחד ממאבטחיו של התובע הכללי בראמאללה. למחבל נערכה הלוויה צבאית רשמית. גופתו נישאה על כתפי אנשי המשטרה הפלסטינית. במסע ההלוויה השתתף מחמוד אלעאלול, חבר הוועד המרכזי של פתח ואחראי משרד הארגון והגיוס ביהודה ושומרון (מען, 1 בפברואר 2016).

◆ מאפיין מספר 6: טיפוח פולחן השהידים:

- **הרשות הפלסטינית ופתח מטפחים את פולחן השהידים**, שנהרגו בעשרות שנות טרור פלסטיני. טיפוח זכרם של השהידים והפיכתם למודל לחיקוי הינה **תופעה קבועה בחברה ובפוליטיקה הפלסטינית**, המלווה את התנהלות הפלסטינים גם בתקופת הטרור העממי. טיפוח זכרם של השהידים **מתבצע גם בבתי ספר** ומוצא ביטוי **בחינוך פורמאלי והבלתי-פורמאלי של הדור הצעיר**. שהידים אלו הופכים למודל לחיקוי ולהערצה בחברה הפלסטינית, **כולל בקרב בני הנוער**, "הגרעין הקשה" של מבצעי הטרור העממי.
- דוגמא מובהקת לפולחן השהידים המתבצע ע"י פתח והרשות הפלסטינית הינה טיפוח דמותה של **דלאל אלמע'רבי**. זוהי מחבלת מפתח, שהשתתפה ב-1978 בפיגוע כביש החוף, בו נרצחו 35 ישראלים ונפצעו 71, מהם 12 ילדים. **מאז הפכה אלמע'רבי לגיבורה לאומית ומידי שנה מתקיימים טקסי זיכרון לזכרה בהשתתפות נציגי הרשות הפלסטינית ופתח**⁸.

⁸ ראה פרסום מרכז המידע מה-23 במרץ 2017: "האדרת דמותם של שהידים, שביצעו פיגועי טרור רצחניים, והפיכתם למודל לחיקוי: המקרה של דלאל אלמע'רבי, מחבלת מתנועת פתח, שהשתתפה בפיגוע הדמים בכביש החוף".

כרזה שהתפרסמה בדף הפייסבוק של משרד הגיוס והארגון של פתח לרגל יום הולדתה של המחבלת דלאל אלמע'רבי (דף הפייסבוק הרשמי של משרד הגיוס והארגון בפתח, ב-29 בדצמבר 2013).

- ב-15 במאי 2017 נחנך בכפר ברקה (צפונית מערבית לשכם) מרכז נשים ונוער במימון ממשלות נורבגיה, שוויץ, שבדיה והולנד. המרכז נקרא על שם דלאל אלמע'רבי. בטקס חנוכת המרכז ציינה חברת מועצת הכפר, כי הוא יתמקד בתולדות המאבק של השהידה דלאל אלמע'רבי והצגתה בפני קבוצות נוער (מען, 15 במאי 2017). הממשלות האירופאיות שמימנו את הפרויקט הודיעו ב-21 באוגוסט 2017, כי יפסיקו את מימון הפרויקט ויחלו בחקירה לברור אופן ניצול הכספים שניתנו בעבר לארגון הנשים האנטי-ישראלי WATC, שסייע להקמת המרכז בברקה.⁹

מימין: המרכז התרבותי חברתי לנשים ע"ש דלאל אלמע'רבי בכפר ברקה (ערוץ וטן, 1 ביוני 2017)
משמאל: פעילי המרכז ובני נוער המשתתפים בתוכנית, שמקיים המרכז (מדאר ניוז, 31 במאי 2017).

◆ מאפיין מספר 7: טיפוח השנאה לישראל בתקשורת הפלסטינית:

- התקשורת הפלסטינית, גם זאת של הרשות הפלסטינית ופתח, רוויה בגילויי שנאה לישראל. שנאה זאת מתדלקת את הטרור העממי ומזינה את המחבלים המבצעים את פיגועי

⁹ ראו פרסום מרכז המידע מה-8 באוגוסט 2017: "בעקבות חשיפת הקמת מרכז נשים בכפר ברקה שבשומרון על שם המחבלת דלאל אלמע'רבי, הקפיוא מדינות אירופאיות כספי תרומות לארגון נשים פלסטיני אנטי-ישראלי שסייע להקמת המרכז."

הטרור העממי. ההסתה לשנאה כוללת דמוניזציה של ישראל תוך האשמתה בכל חילוי הפלסטינים, החברה הערבית והמזרח התיכון.

מימין: קריקטורה, שהתפרסמה באתר נציבות ההסברה של פתח, המאשימה את ישראל וארה"ב בהוצאה להורג של ילדים פלסטינים (אתר נציבות ההסברה של פתח, 12 בדצמבר 2015). משמאל: קריקטורה המעבירה את המסר, כי ישראל מלבה את הסכסוך בין הסונים לשיעים (אתר נציבות ההסברה של פתח, 18 באוקטובר 2016).

- מעבר לכך להסתה השוטפת, השנאה לישראל הינה פועל יוצא של אתוס פלסטיני, המלווה את התנועה הלאומית הפלסטינית, שעל ברכיו התחנכו הדור הנוכחי ודורות שקדמו לו. מרכיבים מרכזיים של אתוס זה הינם עמידה על "זכות השיבה" של הפליטים הפלסטינים לבתיהם בישראל, אי-הכרה בקיומו של עם יהודי, הכחשת קשר וזיקה היסטורית של היהודים לארץ-ישראל, הכחשת קשר וזיקה של היהודים להר-הבית (כולל לכותל המערבי). כל אלו מובילים לתרבות של שנאה כלפי מדינת ישראל והעם היהודי ועומדים בניגוד מוחלט לטענת אבו מאזן, שהפלסטינים מחנכים את ילדיהם לתרבות של שלום.¹⁰

- אתוס זה מוטמע בספרי הלימוד הפלסטינים ובחינוך הבלתי פורמאלי המתבצע בבתי הספר. התקשורת הפלסטינית עוסקת בטיפוח אתוס זה ולא פעם היא מוסיפה שמן למדורה ומתדלקת את השנאה כלפי ישראל. אונר"א המפעילה בתי ספר במחנות הפליטים רואה עצמה מחויבת להשתמש בספרי הלימוד של הרשות הפלסטינית, המשקפים את האתוס הפלסטיני החדור שנאה לישראל. האידיאולוגיה האסלאמית הקיצונית של חמאס ותפיסת המאבק המזויין נגד ישראל באים גם הם לידי ביטוי בחינוך ברצועה. ניסיונות אונר"א למתן כמה תכנים בספרי הלימוד הפלסטינים טורפדו ע"י משרד החינוך של הרשות וע"י חמאס.¹¹ ניתן להניח כי גם אם תמסור חמאס את המוסדות הממלכתיים ברצועה לידי ממשלת ההסכמה הפלסטינית לא יחולו שינויים מהותיים בתכני החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי בבתי הספר ברצועה.

¹⁰ אבו מאזן במסיבת עיתונאים בבית הלבן: "אנו מחנכים את ילדינו, צאצאינו ובנינו, לתרבות של שלום ופועלים, כי יחיו בביטחון, חרות ושלום כמו יתר הילדים הישראלים" (ופא, 3 במאי 2017).

¹¹ ראו פרסום מרכז המידע מה-16 במאי 2017: "חמאס ומשרד החינוך של הרשות הפלסטינית הצליחו לסכל כוונה של אונר"א למתן במקצת את תכני הלימוד בבתי הספר, שהיא מפעילה."

כפועל יוצא מכל אלו **צומח דור פלסטיני צעיר, חדור עוינות לישראל, החשוף לחיכוך אלים בלתי פוסק עם כוחות הביטחון הישראליים הפועלים ביהודה ושומרון** (מקומות החיכוך הללו משמשים כמוקדי פיגועים של הטרור העממי). אין תימא, **שבקרוב מבצעי הטרור העממי, בלטו נערים צעירים, חלקם תלמידי בתי ספר**, שביצעו את הפיגועים לבדם כתוצאה מהחלטה אישית וספונטאנית. מעבר לשיקולים האישים של כל אחד מהמבצעים. אנו סבורים, כי **צעירים אלו הושפעו מאוד מההסתה, מהחינוך, הפורמאלי והבלתי פורמאלי** ומהתמיכה הגורפת לטרור העממי שיש בהנהגה הפלסטינית ובציבור הפלסטיני.

הסיוע המעשי

התמיכה של הרשות הפלסטינית בטרור העממי ("ההתנגדות העממי") מצאה ביטוייה **בסיוע כספי נדיב למחבלים המרצים עונשי מאסר בגין פעולות טרור, לאסירים משוחררים ולמשפחות שהידים.**

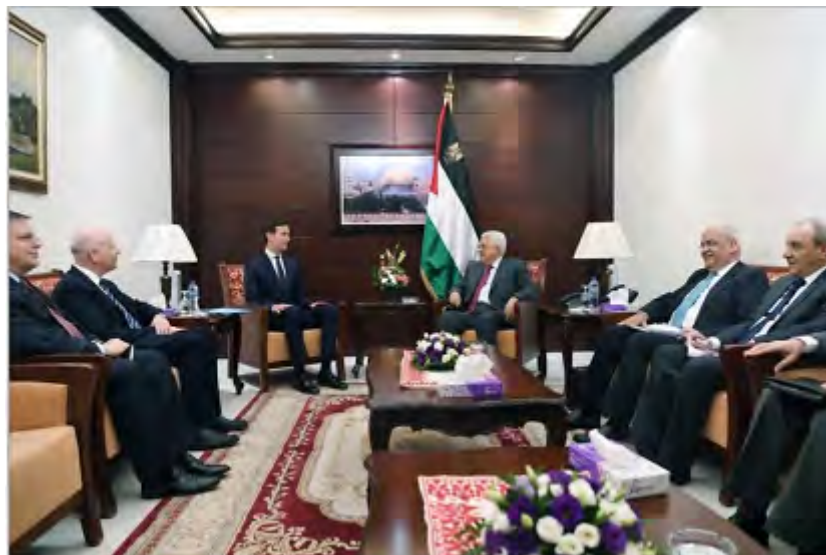
◀ על פי נתוני משרד האוצר של הרשות הפלסטינית הגיע סיוע זה בשנת 2016, **שנת שיא בהיקף הטרור העממי, לסכום של 1,152 מיליון ש"ח**. סכום זה מהווה כ-6.9% מכלל התקציב של הרשות ו-29.6% מתקציב סיוע החוץ של הרשות. הרשות עיגנה את התשלומים הללו **בסדרה של חוקים וצווים ממשלתיים**. במאי 2014 העבירה הרשות את התשלומים מידי המשרד לענייני האסירים **לידי הוועדה לענייני אסירים של אש"פ**. המהלך נועד **להפחית לחצים המופעלים על הרשות ולהטעות את המדינות התורמות**, שהתלוננו על כך שכספי הסיוע שלהן משמשים למימון טרור¹².

◀ במגעים הדיפלומטיים שהתקיימו בין הרשות הפלסטינית לארה"ב לאחר היבחרו של הנשיא טראמפ. תחילה סברו האמריקאים, כי ההנהגה הפלסטינית שינתה מדיניותה וכי כוונתם של הפלסטינים היא להפסיק את התשלומים לאלו, אשר נדונו למאסר בשל רצח או אלימות כלפי אחרים. אולם **עד מהרה נוכחו האמריקאים לדעת כי הם טעו, וכי אבו מאזן והרשות מתנגדים בתוקף להפסקת התשלומים**.

◀ סוגיית התשלומים לטרוריסטים שמעבירה הרשות הפלסטינית הועלתה פעם נוספת ע"י השליח המיוחד של נשיא ארה"ב למזרח התיכון **ג'ייסון גרינבלט**, והיועץ הבכיר של נשיא ארה"ב **ג'ארד קושנר**, בעת פגישתם בראמאללה עם אבו מאזן (21 ביוני 2017). בפגישה זאת **דחה אבו מאזן את הדרישה להפסקת משכורות בטענה שהמדובר בעניין פלסטיני פנימי, בעל היבט חברתי**. עיסא קראקע, יו"ר הרשות הפלסטינית לענייני אסירים ומשוחררים, הבהיר כי התשלומים לאסירים ולמשפחות שההידים והפצועים הינה **חובה, המעוגנת בחוק הפלסטיני**¹³.

¹² מתוך מחקר של תא"ל (מיל") יוסי קופרווסר "פרס לטרור, תשלומי הרשות הפלסטינית למחבלים ומשפחותיהם". המחקר פורסם ע"י המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה ב-2017.

¹³ פרוט ראו פרסום מרכז המידע מה-26 ביוני 2017: "במגעים הדיפלומטיים בין הרשות הפלסטינית לבין ארה"ב הביעה הרשות התנגדותה להפסקת תמיכתה הכספית במחבלים אסירים ובני משפחות שהידים."

אבו מאזן (במרכז) נפגש בלשכתו בראמאללה עם ג'ארד קושנר, יועצו הבכיר של נשיא ארה"ב. מימין: צאא'ב עריקאת, מזכיר הוועד הפועל של אש"פ; מאג'ד פרג', ראש המודכ"ל הפלסטיני. משמאל: ג'ייסון גרינבלט, שליחו המיוחד של נשיא ארה"ב למזרח התיכון; דונלד בלום, קונסול ארה"ב בירושלים (ופא, 21 ביוני 2017).

◀ התבטאות עדכנית בנושא זה ניתנה ע"י חסאם זמלט, נציג אש"פ בווינגטון במהלך נאום בכינוס השנתי של "הוועידה הערבית-אמריקאית למאבקת באפליה (ADC). הוא ציין שבקונגרס הועלתה הצעת חוק לפיה יקוצץ חלק מהתקציב לפלסטינים כאמצעי לחץ על הרשות להפסיק את הסיוע למשפחות האסירים והשהידים. לדברי זמלט הועבר מסר להנהגה הפלסטינית מטעם הקונגרס, שעליה להפסיק לסייע למשפחות השהידים. **זמלט הדגיש בדבריו כי מחויבות ההנהגה הפלסטינית למשפחות האסירים והשהידים עולה על כל שיקול, וכי הרשות הפלסטינית לא תקצץ את התקציב המיועד להן** (מען, 26 בספטמבר 2017).